

Sortförsök i höst- och vinterpotatis

Av *Jannie Hagman,*
Institutionen för Växtproduktionsekologi, SLU

Under sommaren 2005 låg ett sortförsök i matpotatis i Ballingslöv, Skåne. I försöksserien ingick sammanlagt fem försök och de andra försöken låg i Eldsberga, Götala, Skänninge och Ytterby. Försöken finansieras utöver hushållningssällskapen av sortägarna Aneva Potatis (Danespo), Bjälbo Trädgård, Stubbetorps Potatis HB och Weibull Trädgård AB. Resultatbearbetning genomfördes av SLU, Uppsala. Hushållningssällskapen ansvarar för utläggning och skötsel av försöken.

I två av försöken, de i Ballingslöv och Götala, ingick två kvävenivåer, 60 respektive 120 kg N per ha. Denna utökning i försöksserien har finansierats av SLF, som också finansierar utökade kvalitetsanalyser i dessa försök.

I de andra försöken ingick enbart en kvävenivå på 120 kg N per ha. Fosfor och kalium tillfördes enligt markkarta. Under år 2005 ingick en potatissort, SW 94-1307, i den officiella sortprovnings.

Provning av höst- och vinterpotatis

Sortförsöken var utlagda som randomiserade blockförsök med fyra upprepningar och det ingick ca 13 sorter i de olika försöken. Försöken med kvävenivåer var utlagda som splitplot-försök med kvävegödslingen på storruta. De nya sorterna jämfördes med mätarna Bintje, King Edward VII och Asterix. Här redovisas resultaten från försöket i Skåne.

Försöket låg på en något mullhaltig lerig mo med fosfor klass IV och kalium klass II. Försöket tillfördes 60 respektive 120 kg N, 56 kg fosfor och 225 kg kalium. Potatisen sattes den 9 maj och uppkomsten var 24 till 30 dagar senare. Vädret under försöksperioden var gynnsamt och försöket bladdödade den 25 augusti och skördades den 13 september. Snabbast uppkomst hade sorterna Fontane och Bintje medan sorterna Ditta och Cabaret kom upp ca fem dagar senare.

Skörderesultat

I figur 1 redovisas resultaten från 2005 och i tabellen redovisas de genomsnittliga resultat från åren 2004 och 2005 för de potatissorter som ingått båda försöksåren. I sommarens försök så provades sorterna Cabaret och Lady Felicia för första gången. Förutsättningarna för potatisodling var bra under sommaren 2005 och genomsnittliga skördenivån var drygt 53 ton med 80 % i fraktionen 40-65 mm. I fraktionen 40-65 mm hade alla sorter, i båda N-leden, en högre skörd än Bintje. Högst skörd hade Fakse. Andra sorter med hög avkastning och stor andel knölar i fraktionen 40-65 mm var Fontane, Madeleine och Superb.

Den högre N-givan gav högre skörd för samtliga sorter, främst genom en minskning av mängden knölar mindre än 40 mm. För sorten Ditta, och i viss mån även Fakse och Lady Felicia, var skördeökningen vid den högre N-givan inte så stor. Sorten Cabaret var mycket storfallande och hade en stor andel (23 %) knölar större än 65 mm. Av tabellen framgår att flera av de nyare sorterna har en stor andel knölar i fraktionen 40-65 mm. Den visar också att en högre kvävegiva inte ger lika stor skördeökning för de nya sorterna som för Bintje. Eftersom försöksunderlaget är litet är det dock svårt att få signifikanta skillnader.

Kvalitet

I år var kokkvaliteten i försöket var mycket bättre än förra året. Det var främst blötkokning som orsakade en del problem (figur 2). Det var relativt små skillnader i frekvensen blötkokning mellan de olika gödslingsleden och i en del fall var blötkokningen större i det ledet med den lägsta N-givan. Sorterna Lady Felicia och Melody tycks dock ha reagerat på den högre kvävegivan.

Sortbeskrivningar för sorterna i 2005 års sortförsök

ASTERIX är en rödskalig medelsen matpotatissort från Nederländerna. Asterix har en hög avkastning. Det är en fastkokande sort med goda kokegenskaper. Asterix är kräftresistent och resistent mot Ro1. Asterix har ganska god motståndskraft mot brunröta, rost-ringar och potatisvirus Y, men är ganska mottaglig för bladmögel och silverskorv. Sortföreträdare är Solanum, Kävlinge.

BINTJE används som mätarsort i försöken. Det är en medelsen matpotatissort från Nederländerna. Den förädlades i början av 1900-talet och har varit i odling under många år. Den är fortfarande en av våra mest odlade höst- och vinterpotatissorter. Bintje ger hög avkastning och har en god kokkvalitet. Det är en fastkokande sort med viss mjölighet. Kokkvaliteten är mycket stabil även vid varierad tillförsel av växtnäringsämnen. Detta är en av anledningarna till att den har bibehållit sin popularitet under så många år. Bintje är mottaglig för både potatiskräfta och nematoder. Sorten är också ganska mottaglig för bladmögel, brunröta och bladruillsjuka. Den är dessutom mycket känslig för skorv.

DITTA är en oval, gulskalig medeltidig matpotatissort från Österrike. Det är en fastkokande sort med god kokkvalitet. Sorten har god motståndskraft mot många skadegörare (nematoder, kräfta, PVY, bladmögel och brunröta). Sorten ingick i båda försöksserierna. Sortföreträdare Weibull Trädgård AB.

FAKSE är en ny medeltidig, fastkokande potatissort från Danmark. Fakse är har ovala till långovala knölar med ljusgul köttfärg. Sorten är nematodresistent (Ro 1,4) och har enligt förädlaren en mycket god motståndskraft mot vanlig skorv. Sortföreträdare är Aneva Potatis, Ulricehamn för Danespo A/S, Danmark.

FONTANE är en medelsen matpotatis- och industripotatissort från Nederländerna. Knö-larna är medelstora, ovala och har ljusgul kött färg. Sorten är av koktyp BC d v s att den har mjölig kokkvalitet. Fontane är nematodresistent och har ganska god motståndskraft mot brunröta och rostringar. Sorten är måttligt mottaglig för skorv och bladmögel. Sorten är ej kräftresistent. Sortföreträdare är Weibull Trädgård AB.

KING EDWARD VII härstammar från Storbri-tannien. Det är en mjölig potatissort som har en något större benägenhet för sönderkokning än Bintje. Den har också en högre benägenhet för mörkfärgning än Bintje. Detta problem ökar om sorten gödslas för mycket. King Edward VII är mottaglig för potatiskräfta och potatiscystnematod. Sorten är också känslig för potatisvirus Y och rostringsvirus samt ganska mottaglig för bladmögel och brunröta.

LADY CHRISTL är en medeltidig potatissort från Nederländerna. Sorten är nematodresistent mot Ro 1 och 4, och har ganska bra motståndskraft mot skorv, men en sämre motståndskraft mot rostringar och stötblått än Bintje. Mottaglig för bladmögel, men motståndskraftig mot brunröta. Sorten uppvisade viss blötkokning. Sortföreträdare är Bjälbo Trädgård och sortägare är Meijer, Nederländerna.

LADY FELICIA är ny i försöksserien. Det är en oval gulskalig potatis från Nederländerna. Knölköttet är gult. Sorten är nematodresistent mot Ro1 och har en bra resistensegenskaper mot virus. Den har också bra motståndskraft mot skorv, rostfläckighet och brunröta. Däremot är den mottaglig för potatiskräfta och är ganska känslig för bladmögel. Lady Felicia reagerade med viss blötkokning vid den höga N-givan. Sortföreträdare Bjälbo Trädgård

MADELEINE är en gulskalig potatis från Nederländerna. Sorten är nematodresistent (Ro1 och 4), motståndskraftig mot kräfta och enligt sortlistor har den god motståndskraft mot rostringar, virus Y och brunröta. Madeleine hade lika bra kokkvalitet som Bintje år 2005. Sortföreträdare Weibull Trädgård AB.

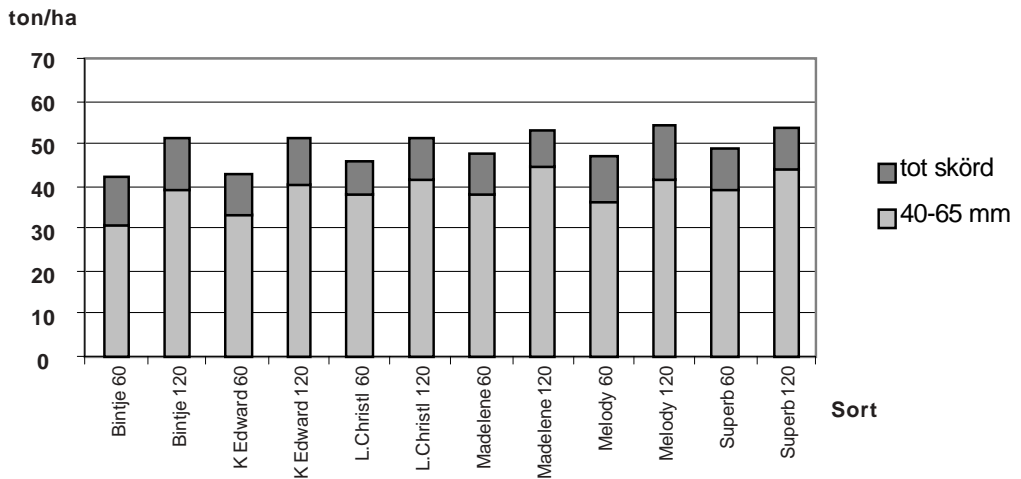
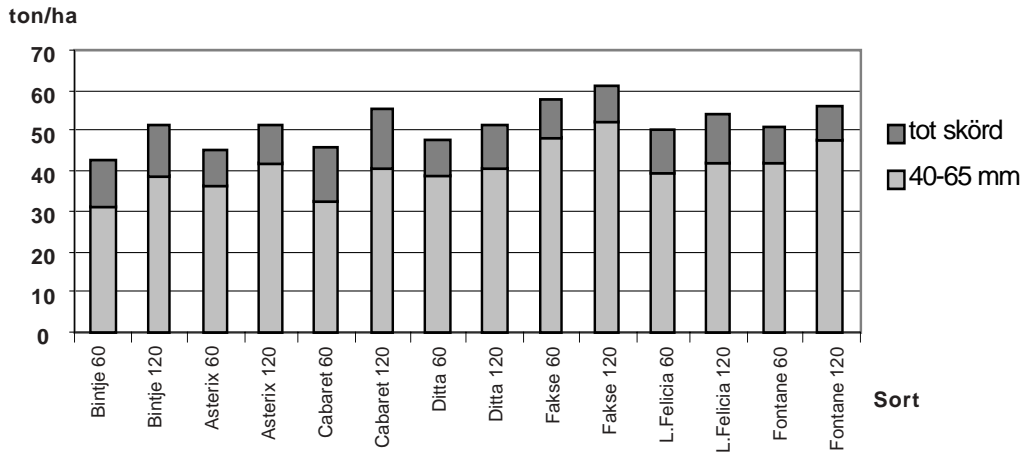
MELODY är en medelsen oval potatissort från Nederländerna med ljusgul köttfärg. Melody är ganska fastkokande. Sorten är nematodresistent mot Ro 1 och 4. Den har även en bra motståndskraft mot vanlig skorv, brunröta,

virus och stötblått, men en sämre motståndskraft mot rostringar och bladmögel. Melody reagerade med viss blötkokning vid den höga N-givan. Sortföreträdare är Bjälbo Trädgård och sortägare är Meijer, Nederländerna.

SUPERB är en ny svenskförädlad potatissort som kom in på den svenska sortlistan 2003. Koktypen är fastkokande med viss mjölighet. Sorten har en hög avkastning och en god kokkvalitet. Den är också relativt motståndskraftig mot potatisbladmögel. Sortföreträdare är Weibull Trädgård AB.

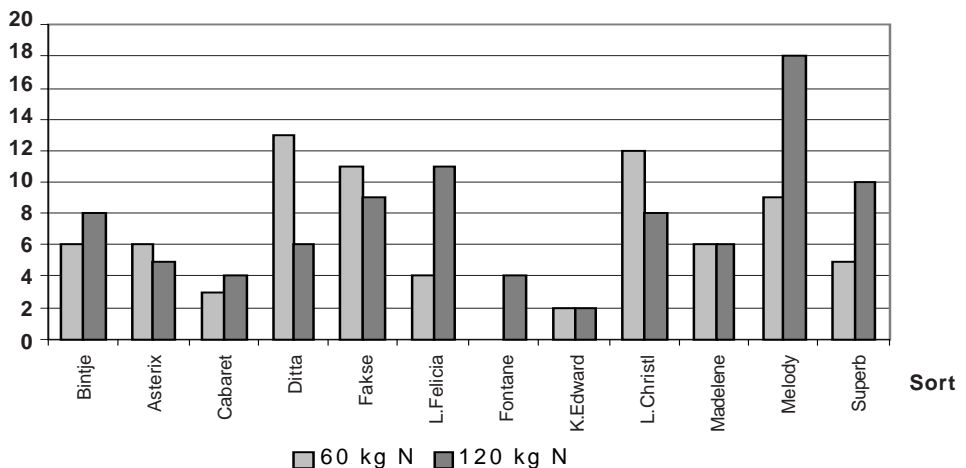
Tabell. Höst- och vinterpotatis. Resultat från fältförsök i Ballingslöv. Knölskörd, för olika sorter i jämförelse med mätaren Bintje. Kvävenivåer 60 och 120 kg N per ha. Medeltal från 2 försök i Skåne under 2004 och 2005

Sort	Totalskörd				Skörd fraktionen 40-65 mm			
	N-nivå 60 kg/ha		N-nivå 120 kg/ha		N-nivå 60 kg/ha		N-nivå 120 kg/ha	
	Rel.tal	ton/ha	Rel.tal	ton/ha	Rel.tal	ton/ha	Rel.tal	ton/ha
BINTJE	100	43,3	100	52,9	100	33,0	100	41,6
ASTERIX	109		94		109		97	
DITTA	107		97		115		99	
FAKSE	121*		99		125		99	
FONTANE	102		97		107		102	
KING EDWARD VII	100		90		102		92	
LADY CHRISTL	97		90		103		89	
MADELEINE	102		97		103		96	
MELODY	104		97		104		97	
SUPERB	113		106		117		107	
SW-94 1307	111		104		115		109	
LSD	9,0		11		11		ns	
CV %	7,7		8,6		12		13	

Figur 1. Knölskörd (ton/ha), total skörd och skörd i fraktionen 40-65 mm, för 13 potatissorter odlade vid två olika kvävenivåer, 60 respektive 120 kg N per ha. Resultat från ett fältförsök i Ballingslöv sommaren 2005.

Felenheter

Figur 2. Kokkvalitet, blötkökning. Resultat från ett fältförsök i Ballingslöv sommaren 2005. Tolvsorter och två N-givor.